

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2022r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Joanna Andrzejak-Kruk

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2022r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w W.

przeciwko A. J.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego we Wrześni

z dnia 16 kwietnia 2021r.,

sygn. akt I.C.426/19

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu we Wrześni do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

/-/ Joanna Andrzejak-Kruk

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym 17.08.2018r. w elektronicznym postępowaniu upominawczym powód (...) z siedzibą w W. wystąpił o zasądzenie od pozwanego A. J. kwoty 22.105,55zł i kosztów procesu. W uzasadnieniu powód podniósł, że 25.11.2015r. zawarł z pozwanym umowę o kredyt gotówkowy i o kartę kredytową, z której wynika roszczenie w dochodzonej wysokości, co potwierdza wyciąg z ksiąg banku podpisany przez osobę do tego upoważnioną.

W dniu 18.12.2018r. wydany został przeciwko pozwanemu nakaz zapłaty w EPU, w którym uwzględniono żądanie pozwu.

Pozwany złożył sprzeciw od nakazu zapłaty, zaskarżając go w całości i domagając się oddalenia powództwa oraz zasądzenia od powoda kosztów postępowania według norm przepisanych.

Po przekazaniu sprawy do sądu właściwości ogólnej powód pismem z 18.02.2020r. uzupełnił twierdzenia pozwu wskazując, że na podstawie umowy kredytu udostępnił pozwanemu kwotę 27.11,29zł, którą pozwany zobowiązał się spłacić w ratach wraz z kosztami i odsetkami. Z uwagi na brak regularnych płatności powód pismem z 27.02.2018r. wezwał pozwanego do spłaty zadłużenia, a następnie pismem z 26.03.2018r. złożył oświadczenie o wypowiedzeniu umowy, w związku z czym całość zadłużenia stała się wymagalna po upływie terminu wypowiedzenia. Wysokość roszczenia powoda potwierdza wyciąg z ksiąg banku oraz historia rachunku.

Pozwany w piśmie z 4.06.2020r. zarzucił, że umowa kredytowa jest nieważna z uwagi na: 1) brak umocowania osób pod nią podpisanych do działania w imieniu banku; 2) brak umocowania pracowników banku do dokonywania czynności ubezpieczeniowych, co spowodowało nieważność przewidzianego w § 2 umowy ubezpieczenia stanowiącego zabezpieczenie kredytu (art. 58 § 1 k.c.) i w konsekwencji nieważność całej umowy, gdyż bez tego zabezpieczenia

umowa nie została zawarta (art. 58 § 3 k.c.); 3) występowanie w umowie postanowień abuzywnych w zakresie ubezpieczenia, które to postanowienia nie wiążą pozwanego (art. 385¹-385² k.c.), co rodzi konsekwencje w postaci nieważności całej umowy (np. wyrok TSUE z 3.10.2019r., C-260/18). Ponadto pozwany złożył powodowi oświadczenie, że umowa kredytu narusza przepisy ustawy o kredycie konsumenckim przez to, że pozwany nie otrzymał formularza informacyjnego o treści umowy i jej kosztach oraz wzoru umowy na trwałym nośniku i w związku z czym jest kredytem darmowym. Nadto pozwany zakwestionował zasadność i skuteczność dokonanego przez powoda wypowiedzenia umowy ponosząc, że: 1) wezwanie do zapłaty z 27.02.2018r. nie zawiera wymaganego w § 6 ust. 2 umowy oświadczenia, że brak zapłaty spowoduje wypowiedzenie umowy; 2) zadłużenie podane w wezwaniu do zapłaty z 27.02.2018r. jest nieprawidłowe, gdyż od zadłużenia należy odjąć składkę ubezpieczeniową, która nie została przekazana przez bank zakładowi ubezpieczeń, a także koszty kredytu z uwagi na sankcję kredytu darmowego; 3) pozwany nie otrzymał wezwania do zapłaty i wypowiedzenia. Pozwany zakwestionował wreszcie wysokość roszczenia powoda.

Wyrokiem z dnia 16.04.2021r., sygn. akt I.C.426/19 Sąd Rejonowy we Wrześni: 1) zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 22.105,55zł; 2) kosztami procesu obciążył pozwanego i z tego tytułu zasądza od niego na rzecz powoda kwotę 3.894,-zł, w tym kwotę 3.617,-zł tytułem zastępstwa procesowego i na rzecz Skarbu Państwa kwotę 829,-zł uzupełniającej opłaty sądowej.

Jako podstawę tego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy powołał następujące ustalenia faktycznie i rozważania prawne:

Pozwany A. J. 25.11.2015r. z własnej inicjatywy zawarł z powodem wówczas działającym pod firmą (...) z siedzibą we W. umowę kredytu konsumenckiego – umowę kredytu gotówkowego oraz o kartę kredytową nr (...) - (...) ((...) - (...) (...) na łączną kwotę 27.111,29zł (stan na XI 2015r.; § 1 ust 1 umowy). Wysokość prowizji z tytułu udzielenia kredytu wyniosła 787,09zł (§ 1 ust 4 pkt 1 umowy). Kredyt miał charakter konsolidacyjny – wcześniejsza umowa o kredyt nr (...). Zabezpieczeniem kredytu było ubezpieczenie na życie i zdrowie kredytobiorcy, którego koszt wyniósł łącznie na 5 lat obowiązywania umowy 2.026,20zł (wnioskopolisa nr (...) (...) - (...); § 2 ust 1 umowy). Pozwany zobowiązał się spłacić zadłużenie w 60 miesięcznych ratach kapitałowo-odsetkowych płatnych do 3-ego dnia każdego kolejnego miesiąca (§ 4 umowy). Pozwany miał założone konto osobiste u powoda (nr (...)), za pośrednictwem którego miało dochodzić do spłaty kredytu (§ 4 ust 2 umowy).

Kredyt został zgodnie z zapisami umowy uruchomiony, a kwota 24.298,-zł przekazana pozwanemu w dwóch transzach: I w wysokości 4.298,-zł na pełną spłatę poprzedniej umowy kredytowej i II w wysokości 20.000,-zł przelana na w/w konto pozwanego.

Pozwany regularnie wykonywał swoje obowiązki z umowy kredytowej w okresie I 2016 – IV 2017 (miesięczne wpłaty po ok. 560,-zł). Po VIII 2017r. (wpłata w wysokości 2.269,54 zł) pozwany nie wpłacił już większych kwot na rzecz powoda (obciążanie w tym zakresie konta osobistego pozwanego następowało do wysokości wolnych środków, bez odrębnej w tym zakresie dyspozycji). Łącznie uiścił kwotę 11.297,74zł.

Powód pismem z 27.02.2018r. wezwał pozwanego do zapłaty całości zadłużenia, a następnie wypowiedział umowę kredytu i ponownie wezwał kredytobiorcę do uregulowania zadłużenia. Korespondencją była przesyłana A. J. na adres wskazany przez niego przy podpisywaniu umowy.

Od 1.04.2019r. powód działa pod firmą (...) z siedzibą w W..

Aktualne wymagalne roszczenie powoda względem pozwanego wynosi 22.105,55 zł, na którą to kwotę składają się: kwota 20.674,94zł tytułem niespłaconego kapitału; kwota 1.299,04zł tytułem odsetek umownych; kwota 131,57 zł tytułem odsetek umownych karnych.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty prywatne przedstawione przez stronę powodową. Sąd podkreślił, że strona pozwana w żaden sposób nie wzbogaciła materiału dowodowego w sprawie. W efekcie jej zarzuty

procesowe zaakcentowane w kolejnych pismach procesowych nie znalazły odbicia w dowodach z dokumentów czy w dowodzie z przesłuchania świadka bądź choćby pozwanego.

Sąd uznał zgromadzone dokumenty w całości za wiarygodne. Wprawdzie pełnomocnik pozwanego zakwestionował wszystkie dokumenty przedstawione przez stronę powodową świadczące o fakcie zaciągnięcia i wysokości zobowiązania, jednak zdaniem Sądu zrobił to jedynie w sposób formalny. Mimo przedstawionego zarzutu w tym zakresie nie wykazał się najmniejszą inicjatywą dowodową, w tym np. nie przedłożył kontradokumentów, które świadczyłyby, że spłacił większą część zadłużenia kredytowego niż na to wskazuje strona powodowa w pozwie i dalszych pismach procesowych. Nie wskazał nawet rzędu wielkości rzekomo błędnie wyliczonego roszczenia. W tym zakresie wystarczyłoby np. przedłożyć historię rachunku bankowego, o którym mowa w § 4 ust 2 umowy. W tej sytuacji, wbrew twierdzeniom strony pozwanej, całość dokumentacji przedstawionej przez powoda, w tym wyciąg z ksiąg bankowych i zestawienie należności i spłat kredytu, zasługiwała na wiarygodność, a przez to pełną przydatność do czynienia stanowczych ustaleń faktycznych w sprawie. Konfrontacja skrajnie ogólnikowych twierdzeń pozwanego z konkretnym, rzeczowym materiałem dowodowym przedstawionym przez stronę powodową, wyraźnie wypada na korzyść strony inicjującej spór. Rację ma pełnomocnik banku wskazując, że wprawdzie wyciąg z ksiąg bankowych nie ma charakteru dowodu urzędowego (okoliczność bezsporna między stronami), ale nadal jest pełnoprawnym źródłem dowodowym, na podstawie którego – po udzieleniu mu przymiotu prawdziwości, sąd może oprzeć swoje orzeczenie (Wyciąg z ksiąg bankowych w postępowaniu cywilnym nie ma mocy dokumentu urzędowego, określonej w art. 244 k.p.c. Stanowi jednak dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c. i zgodnie z regułami art. 233 k.p.c. podlega ocenie razem ze wszystkimi innymi dowodami – por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 28.12.2018 r., I AGa 159/18). Należy podkreślić, że wiarygodność twierdzeń i dowodów strony powodowej potęguje fakt konsekwentnego wskazywania, iż w toku realizacji umowy bank odzyskał niemalą część zadłużenia (tj. ponad 11.000,-zł).

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne w całości.

Przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu (art. 69 ust 1 ustawy z 29.08.1997r. Prawo bankowe j.t. z 2020r. Dz. U. poz. 1896 ze zm.). Do umowy zastosowania miały przepisy ustawy z 12.05.2011 r. o kredycie konsumenckim (j.t. z 2019r. Dz. U. poz. 1083 ze zm.). Zgodnie z treścią art. 353 § 1 k.c. zobowiązanie polega na tym, że wierzyciel może żądać od dłużnika świadczenia, a dłużnik powinien świadczenie spełnić. Strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego (art. 353¹ k.c.).

Rozkład ciężaru dowodu w procesie kontradyktoryjnym polega na tym, że powód powinien udowodnić fakty pozytywne, stanowiące podstawę jego twierdzeń w zakresie okoliczności prawo tworzących, zaś pozwany, o ile faktów wskazywanych przez przeciwnika nie przyznaje, okoliczności je niweczące (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 29.08.2018 r., I ACa 1635/17). Interes prawny, jakim jest wygranie procesu, nakazuje stronie podjąć wszelkie możliwe czynności prawne, w celu udowodnienia przedstawionych twierdzeń o faktach. Skutkiem zaś nieudowodnienia prawdziwości twierdzeń o faktach istotnych dla sprawy jest to, że nie będą one mogły leżeć u podstaw rozstrzygnięcia. Zatem strona która nie udowodni przytoczonej podstawy faktycznej swego stanowiska utraci korzyści, jakie uzyskalaby aktywnym swym w procesie działaniem (por. wyroki Sądu Najwyższego z: 7 listopada 2007r.; 15 lipca 1999r., I CKN 415/99).

W niniejszym postępowaniu strona powodowa wykazała, że w przeszłości wiązała ją z pozwanym umowa kredytowa, którą ten ostatni osobiście podpisał, otrzymał określoną kwotę 24.298,-zł i przez kilkanaście miesięcy posiadał na swoim koncie osobistym wolne środki, które pokrywały kolejne wymagalne miesięczne raty. Ponadto powodowa spółka wykazała, że po VIII 2018r. pozwany zaprzestał realizować swoje zobowiązanie (brak wolnych środków na koncie osobistym), czego konsekwencją było wezwanie go do zapłaty, a wreszcie wypowiedzenie umowy. Lektura

zapisów wiążącej strony umowy wyjaśnia wszystkie istotne dla sprawy okoliczności. Wyraźnie wskazano wysokość udzielanego kredytu, czas jego trwania, oprocentowanie nominalne i karne, koszty uboczne, sposób zabezpieczenia, warunki jego wypowiedzenia. Fakt nierealizowania zapisów umowy skutkujący jej wypowiedzeniem także został dostatecznie przez pełnomocnika banku wykazany (Sąd w tym zakresie odesłał do stron 7-8 pisma procesowego z 10.07.2020r. k. 119-120 akt). Zdaniem Sądu, w reakcji na określone zarzuty strony broniącej się w sporze, jego inicjator przedłożył odpowiednie dokumenty (w tym m.in. pełnomocnictwa), którymi wykazał kwestionowane okoliczności zgodnie z tezą zawartą w pozwie. To bezczynność strony pozwanej, wbrew treści art. 6 k.c. i poprzestanie jedynie na formalnych, skrajnie ogólnikowych zarzutach nie popartych inicjatywą dowodową, nie zasługuje na ochronę prawną w procesie kontradiktoryjnym. Pozwany w sposób nieskomplikowany mógłby wykazać, że w okresie trwania umowy spłacił większą część swojego zobowiązania niż ta jaka wynika z treści pozwu. Miał także możliwość wykazania, że kwota 20.000,-zł nie została w XI-XII 2015r. przelana na jego konto osobiste. W kontrze do twierdzeń strony broniącej się w sporze należy stwierdzić, że konkretne dane wskazane w wyciągu z ksiąg bankowych znajdują pełne odzwierciedlenie w zestawieniu należności i spłat kredytu. Z uwagi na treść art. 327¹ § 2 k.p.c. obligującą orzekającego do sporządzania wyroku w sposób zwięzły, Sąd w kwestiach związanych ze szczegółowymi wyliczeniami pozostałego zobowiązania odesłał do lektury i analizy ww. dokumentacji bankowej.

Jedynie na marginesie Sąd wskazał, że tzw. pozaodsetkowe koszty kredytu konsumenckiego nie przekroczyły maksymalnej ich wysokości wskazanej w art. 36a ww. ustawy (kwota pożyczki 15.000,-zł, umowa zawarta na okres prawie 6 lat). Przy czym z uwagi na fakt, że przedmiotowa umowa została zawarta przed 11.03.2016r. (tj. wejściem w życie ustawy z 5.08.2015r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw Dz. U. poz. 1357, wprowadzającym art. 36a ustawy), podlega ona przepisom dotychczasowym, a więc koszty ponoszone przez konsumenta na tej podstawie nie są ograniczone według art. 36a–36c. Lektura i wnikliwa analiza zapisów samej umowy nie daje podstaw do twierdzenia, że zawarte zostały w niej klauzule abuzywne (art. 385¹ i n. k.c.), bądź też naruszone zostały zasady współżycia społecznego (np. art. 5 i art. 58 § 2 k.c.). Prowizja banku na poziomie ok. 3%, przy kredycie konsumenckim, nie może być uznana za formę dysproporcji jej stron. W tym zakresie Sąd w całości zgodził się z argumentacją pełnomocnika powoda zawartą w piśmie procesowym z 10.07.2020r. i odesłał do jej lektury (k. 113-120 akt). Ponadto, zastosowane ubezpieczenie stanowiło zabezpieczenie przedmiotowego kredytu konsumenckiego (jednorazowa opłata na pięć lat trwania umowy) i z całą pewnością znajduje swoją podstawę faktyczną i prawną w warunkach niniejszego sporu. Także argumentacja pełnomocnika strony powodowej w tym zakresie przekonuje i znajdując odzwierciedlenie w materiale dowodowym sprawy, podważa w sposób skuteczny twierdzenia formalne pełnomocnika strony pozwanej.

W efekcie całe roszczenie zasługiwało na uwzględnienie. Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. zasądzone od pozwanego jako strony przegrywającej spór na rzecz strony powodowej kwotę 3.894,-zł, w tym: 3.600,-zł tytułem zastępstwa procesowego – § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych j. t. z 2018 r. Dz. U. poz. 265; 277,-zł częściowa opłata sądowa od pozwu k. 2 akt; 17,-zł opłata skarbową od dokumentu pełnomocnictwa – k.46. Ponadto, zasądzone (nakazano ściągnąć) od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 829,-zł tytułem uzupełniającej opłaty sądowej (art. 16 ustawy z 28.07.2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych j.t. z 2020 r. Dz. U. poz. 755 ze zm.).

Apelację od wyroku złożył pozwany, zaskarżając go w całości oraz zarzucając naruszenie:

- 1) art. 58 § 1 i 3 k.c. w zw. z art. 2, 8 i 9 ustawy z dnia 22.05.2003r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym i art. 6 k.c. poprzez ich niezastosowanie i nierozważenie zarzutów pozwanego odnośnie do nieważności umowy kredytu z uwagi na brak ważności umowy ubezpieczenia kredytu i brak wykazania przez powoda uprawnień i umocowania swoich pracowników podpisujących wnioski do ubezpieczeń; wobec tego brak ustaleń faktycznych co do kwalifikacji i umocowania pracowników banku do działania w imieniu zakładu ubezpieczeń udzielającego ochrony w zakresie umowy kredytowej;
- 2) art. 5 pkt 7 i 12 w zw. z art. 25 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 30 ust. 1 pkt 7 i art. 47 i art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 12.05.2011r. o kredycie konsumenckim oraz art. 720, art. 723 i art. 6 k.c. poprzez ich niezastosowanie z

uwagi na brak skontrolowania z urzędu wadliwości umowy kredytowej w zakresie § 1 ust. 4 w zw. z § 1 ust. 1 umowy kredytowej i dopuszczenia naliczania odsetek od kredytowanych i kosztów, a wobec tego przyjęcie za zasadne zadłużenia podawanego przez powoda, brak rozważenia zawartego w umowie kredytowej oświadczenia co do kredytu darmowego i uznania wypowiedzenia za skuteczne; wobec błęd w ustaleniach faktycznych w zakresie wysokości zadłużenia pozwanego oraz tego, że w piśmie procesowym z 4.06.2020r. złożono powodowemu bankowi oświadczenie o kredycie darmowym z uwagi na naruszenia prawa przez umowę kredytową, a oświadczenie to nadano listem poleconym (dowód nadania dołączono do pisma);

3) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przyznanie przymiotu wiarygodności wyciągowi z ksiąg bankowych powodowego banku, wezwaniu do zapłaty i wydrukowi powodowego banku w zakresie wysokości zadłużenia pozwanego, podczas gdy nieważność wnioskopoliszy i wady umowy kredytowej w zakresie naliczania oprocentowania deprecjonują prawdziwość podawanych sądowi przez powodowy bank danych co do zadłużenia pozwanego; w konsekwencji sąd rejonowy błędnie ustalił zadłużenie pozwanego;

4) art. 720, art. 723 i art. 6 k.c. poprzez bezzasadne uznanie wypowiedzenia za skuteczne, gdy nie spełniono warunków opisanych w § 6 ust. 2 umowy kredytowej i gdy pozwany nie miał zadłużenia w podawanej przez powoda wysokości; wobec tego brak ustaleń faktycznych co do treści wypowiedzenia, treści § 6 ust. 2 umowy kredytowej w zakresie warunków, które uzasadniają wypowiedzenie umowy kredytowej oraz w zakresie zadłużenia pozwanego oraz błędne ustalenia faktyczne co do wysokości zadłużenia;

5) art. 321 w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. poprzez zasądzenie roszczenia innego niż dochodzone z umowy pożyczki po jej wypowiedzeniu, podczas gdy umowa kredytu była nieważna, a gdyby była ważna - gdy nie wypowiedziano umowy skutecznie, a tym samym wyjście ponad żądanie.

W oparciu o te zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego zasługiwała na uwzględnienie, z tym że nie wszystkie podniesione w niej zarzuty były trafne, a zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu, nie zaś zmianie, której domagał się pozwany.

Przede wszystkim nie był zasadny zarzut naruszenia art. 321 k.p.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. Z przepisów tych wynika zasada orzekania przez sąd w granicach wyznaczonych żądaniem powoda zgłoszonym w pozwie i podtrzymywany w chwili zamknięcia rozprawy. Utrwalone w orzecznictwie i doktrynie jest przy tym stanowisko, że granice żądania określa zarówno sama jego treść, jak i przytoczone przez powoda okoliczności faktyczne uzasadniające to żądanie. Sąd nie może zatem, wbrew żądaniu powoda, zasądzić czegoś jakościowo innego albo w większym rozmiarze lub uwzględnić powództwo na innej podstawie faktycznej niż wskazana przez powoda.

W rozpoznawanym przypadku Sąd Rejonowy nie dopuścił się obrazy art. 321 § 1 k.p.c. Nie ma wątpliwości, że powód wywodzi swoje roszczenie z umowy kredytu z 25.11.2015r., a jego wymagalność w całości wiąże z wypowiedzeniem umowy dokonany z uwagi na niewywiązywanie się przez pozwanego z obowiązku terminowego regulowania rat kredytu (pozew i pismo procesowe z 18.02.2020r.). Nie ma także wątpliwości, że w zaskarżonym wyroku Sąd Rejonowy zasądził należność wynikającą z tej umowy; Sąd przyjął, że powód domagał się w pozwie zasądzenia wskazanej tam kwoty jako wykonania zobowiązania pozwanego względem niego wynikającego z łączącej strony umowy kredytu (art. 353 § 1 k.c.), ustalił także, że strony zawarły umowę kredytu, której pozwany nie realizował zgodnie z jej treścią, co skutkowało wypowiedzeniem umowy przez powoda i wymagalnością roszczenia, którego wysokość powód wyliczył prawidłowo. Sąd uwzględnił zatem powództwo w takim rozmiarze i dokładnie na tej podstawie, jaką powoływał powód, a osobną kwestią pozostaje, czy ocena Sądu Rejonowego w tym zakresie była prawidłowa.

Strony w toku rozpoznania sprawy w I instancji przedstawiły swoje stanowiska w szeregu pism procesowych. Postanowieniem z 16.04.2021r. Sąd Rejonowy zezwolił na ich złożenie (k.142), a zatem w całości weszły one w skład materiału procesowego sprawy. Należy zgodzić się z apelacją, że Sąd Rejonowy nie odniósł się do większości podnoszonych w nich przez pozwanego zarzutów, a zostały one sformułowane przede wszystkim w piśmie z 4.06.2020r. Były to zarzuty o charakterze niweczącym roszczenie powoda w całości (zarzut nieważności umowy kredytu) bądź też w części (zarzut nieważności czy też abuzywności postanowień umowy kredytu przewidujących zabezpieczenie w postaci ubezpieczenia na życie i zdrowie czy zarzut związany z tzw. sankcją kredytu darmowego) oraz zarzuty tamujące to roszczenie (brak skutecznego wypowiedzenia umowy powodującego wymagalność całego kredytu).

Sąd Rejonowy wskazał na beczynność pozwanego, który miał poprzestać na „formalnych, skrajnie ogólnikowych zarzutach nie popartych inicjatywą dowodową”, co, zdaniem Sądu, „nie zasługuje na ochronę prawną w procesie kontradyktoryjnym”. Obrona pozwanego przeciwko dochodzonemu roszczeniu opierała się jednak na zaprzeczeniu pewnym faktom podanym przez powoda (jak fakt posiadania umocowania przez osoby podejmujące w jego imieniu określone czynności czy fakt doręczenia pozwanemu wezwania do zapłaty z 27.02.2018r. i wypowiedzenia umowy z 26.03.2018r.) oraz na przedstawieniu ocen prawnych, których zaaprobowanie powodowałoby, w przekonaniu pozwanego, konsekwencje w postaci nieważności umowy kredytu czy braku związania pozwanego pewnymi jej niektórymi postanowieniami oraz braku wymagalności roszczenia. Pozwany nie twierdził, że nie zawarł umowy z powodem oraz że nie otrzymał środków z kredytu, nie twierdził także, że dokonał na poczet spłaty kredytu wpłat wyższych niż zostało to podane przez powoda. Tylko zaś w takim przypadku należałoby oczekiwać ze strony pozwanego inicjatywy dowodowej, zgodnie z art. 232 zd. 1 k.p.c., polegającej na przedstawieniu dowodów na potwierdzenie tychże faktów, ze skutkiem jej braku wynikającym z art. 6 k.c. Należy także wyraźnie podkreślić, że przepisy k.p.c. – ani w poprzednim, ani w aktualnym brzmieniu obowiązującym od dnia 7.11.2019r. – nie pozwalają, aby obligatoryjne elementy uzasadnienia wyroku w postaci wskazania podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia, w tym odniesienia się do merytorycznych zarzutów strony pozwanej, można było zastąpić odwołaniem się do treści pism procesowych stron, jak kilkakrotnie uczynił to Sąd Rejonowy (zgodnie z art. 356 § 6 k.p.c. sąd może jedynie odstąpić od sporządzenia uzasadnienia postanowienia podlegającego zaskarżeniu, jeżeli w całości uwzględni zawarty w piśmie procesowym wniosek strony i podziela argumenty strony przytoczone na jego poparcie, w postanowieniu należy wówczas powołać to pismo).

Pozwany zarzucał, że umowa kredytowa z 25.11.2015r. jest nieważna, ponieważ osoby, które ją zawarły w imieniu powodowego banku, nie miały do tego umocowania (k.90v). Sąd Rejonowy nie poczynił żadnych ustaleń w tym zakresie, w szczególności nie ustalił, kto podpisał umowę kredytową i czy osoba ta posiadała pełnomocnictwo, nie rozważył także skutków ewentualnego jego braku.

Pozwany podniósł, że w § 2 umowy kredytowej z 25.11.2015r. przewidziano zabezpieczenie w postaci ubezpieczenia na życie i zdrowie potwierdzone wnioskopolisą, natomiast pracownicy powodowego banku nie mieli przewidzianych prawem uprawnień do wykonywania czynności pośrednictwa ubezpieczeniowego dla zakładu ubezpieczeń udzielającego ochrony ubezpieczeniowej oraz pełnomocnictwa do działania w imieniu banku i w imieniu zakładu ubezpieczeń w zakresie umowy ubezpieczenia. Według pozwanego rodzi to skutek w postaci nieważności ubezpieczenia (art. 58 § 1 k.c.) i w konsekwencji nieważności całej umowy kredytu, która bez zabezpieczenia nie zostałaby zawarta (art. 58 § 3 k.c., k.90v). Na wypadek niepodzielenia tego stanowiska pozwany zarzucił natomiast, że postanowienia umowy kredytowej dotyczące ubezpieczenia, które nie zostały z nim indywidualnie uzgodnione, stanowiły klauzule abuzywne w rozumieniu art. 385¹ k.c., gdyż warunki ubezpieczenia nie uwzględniały wieku i sytuacji pozwanego, a w konsekwencji umowa ubezpieczenia nie dawała mu gwarancji ochrony ubezpieczeniowej, zaś koszt ubezpieczenia znacząco zwiększał koszty kredytu, a dodatkowo bank nie przekazał ubezpieczycielowi składki ubezpieczeniowej. Według pozwanego rodzi to skutek w postaci bezskuteczności tych postanowień, z czego pozwany, z powołaniem na orzecznictwo TSUE, wywodził nieważność umowy kredytu (k.90v-91v). Sąd Rejonowy nie poczynił żadnych ustaleń w powyższym zakresie (co słusznie wytknięto w apelacji), nie rozważył także skutków uchybień, na które powoływał się pozwany, w kontekście art. 58 § 1 i 3 k.c. Stanowisko Sądu Rejonowego ograniczyło się do

stwierdzenia, że zastosowane zabezpieczenie kredytu konsumenckiego w postaci ubezpieczenia, którego koszt wyniósł łącznie na 5 lat obowiązywania umowy 2.026,20zł, „z całą pewnością znajduje swoją podstawę faktyczną i prawną w warunkach niniejszego sporu” oraz że – bliżej nieokreślona – „argumentacja pełnomocnika strony powodowej w tym zakresie przekonuje i znajdując odzwierciedlenie w materiale dowodowym sprawy” i „podważa w sposób skuteczny twierdzenia formalne pełnomocnika strony pozwanej”. Trudno uznać tego rodzaju ogólnikowe i pozbawione treści uwagi za odniesienie się do zarzutów pozwanego. Odnośnie do zarzutu dotyczącego postanowień niedozwolonych Sąd Rejonowy wskazał z kolei, że „lektura i wnikliwa analiza zapisów samej umowy nie daje podstaw do twierdzenia, że zawarte zostały w niej klauzule abuzywne (art. 385¹ i n. k.c.)”, co nie stanowi żadnego wyjaśnienia. W zakresie prowizji Sąd Rejonowy odwołał się natomiast stanowiska powoda, podkreślając, że wynosiła ona ok. 3% kapitału kredytu, co było jednak o tyle bezprzedmiotowe, że pozwany w ogóle nie kwestionował postanowień umowy przewidujących pobranie prowizji za udzielenie kredytu.

Pozwany podniósł, że umowa kredytu narusza przepisy ustawy o kredycie konsumenckim przez to, że nie otrzymał formularza informacyjnego o treści umowy i jej kosztach oraz wzoru umowy na trwałym nośniku i w związku z tym, na wypadek uznania, że umowa została ważnie zawarta, z powołaniem na art. 45 u.k.k. złożył oświadczenie o kredycie darmowym (k.91v). Sąd Rejonowy nie poczynił żadnych ustaleń w powyższym zakresie, choć zaś przyjął, że do przedmiotowej umowy kredytowej znajdują zastosowanie przepisy ustawy z dnia 12.05.2011r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz.U. 2022/246), to nie rozważył, czy odnosi się to również do sankcji kredytu darmowego z art. 45 u.k.k. (przepis ten obowiązuje od 11.03.2016r.) i czy zostały spełnione przesłanki jego zastosowania. Zostało to trafnie wytknięte w apelacji.

Pozwany kwestionował nadto zasadność i skuteczność dokonanego przez powoda wypowiedzenia umowy ponosząc, że wezwanie do zapłaty z 27.02.2018r. nie zawiera wymaganego w § 6 ust. 2 umowy oświadczenia, że brak zapłaty spowoduje wypowiedzenie umowy, a zadłużenie podane w wezwaniu do zapłaty z 27.02.2018r. jest nieprawidłowe, gdyż od zadłużenia należy odjąć składkę ubezpieczeniową, która nie została przekazana przez bank zakładowi ubezpieczeń, oraz koszty kredytu z uwagi na sankcję kredytu darmowego. Pozwany podniósł także, że nie otrzymał wezwania do zapłaty i wypowiedzenia (k.91v-92). Sąd Rejonowy nie poczynił żadnych ustaleń w powyższym zakresie, co zasadnie wytknięto w apelacji. Sąd Rejonowy nie ustalił warunków wypowiedzenia przewidzianych w umowie kredytowej i szczegółów procedury wypowiedzenia podjętej przez powoda, nie rozważył także, czy warunki wypowiedzenia zostały przez powoda spełnione oraz czy wezwanie do zapłaty z 27.02.2018r. i oświadczenie o wypowiedzeniu z 26.03.2018r. można uznać za doręczone pozwanemu. Sąd Rejonowy odwołał się do pisma procesowego powoda z 10.07.2020r. w zakresie faktu nierealizowania przez pozwanego postanowień umowy, podczas gdy zarzuty pozwanego odnośnie do nieskuteczności wypowiedzenia były innego rodzaju, co Sąd Rejonowy pominął.

Nieodniesienie się przez sąd do merytorycznych zarzutów pozwanego jest równoznaczne z „nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu” art. 386 § 4 k.p.c. (por. np. wyrok SN z 12.02.2002r., I CKN 486/00). Na tej podstawie Sąd Okręgowy uchylił zatem zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając mu, stosownie do art. 108 § 2 k.p.c., rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

/-/ Joanna Andrzejak-Kruk